

An aerial photograph of a village with red-roofed houses and surrounding fields. The text 'KRONIKA' is overlaid in large black letters, and 'OBCE ÚHERCE' is overlaid in white letters below it. The background shows a vast landscape of green and yellow fields under a blue sky.

KRONIKA

OBCE ÚHERCE

Díl I, část 1, 2005

Tempora mutantur et nos mutamur in illis
(Časy se mění a my s nimi)

ZALOŽENÍ KRONIKY

O založení kroniky bylo rozhodnuto na zasedání obecního úřadu dne 23. 1. 2003. Vzhledem k tomu, že při reorganizaci správních orgánů došlo ke ztrátě kroniky, byl o sestavení a vedení kroniky požádán pan Pavel Mencl.

Sepsal Pavel Mencl

Grafická úprava Josef Maleček 2004 – 2005

Fotografie Josef Maleček a Albín Kubiščík 2004 - 2005

Rekonstrukce a redakční úprava pro web Zbyněk Plzák 2013

Historické prameny byly získány z archivních a statistických údajů a z informací od starousedlíků obce. Čerpáno bylo zejména z historické práce faráře pana Františka Štědrého, která byla vydána v Praze roku 1908. Z Adresáře Města Loun a okresu lounského sestaveného J. Suchým a vydaného v roce 1925. Využito bylo archiválií bývalé školy a dokumentace obecního úřadu. Dále byly využity zápisy ze schůzí místního sboru dobrovolných hasičů. V neposlední řadě byly použity i dokumenty z Urbanistické studie obce Úherce, zpracované panem Ing. arch. Karlem Chloubou v roce 2000. Poděkování patří starousedlíkům obce za vstřícnou a nezištnou pomoc, za poskytnuté dokumenty a informace. Zvláště pak starostce obce paní Věře Snopové a panu Bohumilu Lancovi. Autor též děkuje manželům Albinovi a Zuzaně Kubištkovým za technickou pomoc při tisku kroniky.

Poděkování .

Než se začnete do této kroniky, cítím velikou povinnost, abych poděkovala Pavlu Menclovi za jeho ochotu tuto kroniku sepsat.

Pro něho to muselo být mnohdy těžké, jelikož v Úhercích bydlí velice krátce. Postupně, jak se seznamoval s lidmi ve vsi a s její minulostí, stal se z něho vlastně starousedlík.

Ještě jednou jménem zastupitelstva obce děkuji.

*Věra Snopová
t.č. starostka obce*

Kde jsme

V seznamu obcí Českého statistického úřadu jsou obce s názvem Uherce celkem tři. Naše obec se nachází v lounském okrese 45 km od Prahy na samotných hranicích Ústeckého kraje jižně od Ústí nad Labem, přibližně 13 km od Loun mezi Panenským Týncem a Kokovicemi. Jsme malou vesničkou, rozkládající se na celkovém katastru o rozloze 346 ha. Z posledního sčítání lidu, domů a bytů v roce 1991 a úprav z obecního úřadu v roce 2000 vyplývá, že zde žilo 58 trvale bydlících obyvatel a stálo zde 47 domů. Při tom trvale obydlených domů zde bylo jen 23. Ostatní domy byly využívány k rekreačním účelům lidí odjinud.

Úherce leží v mělkém údolí Úhereckého potoka. Údolí se svažuje východním směrem od Panenského Týnce. Obec je usazena do harmonicky vyvážené krajiny s dobrým podílem zeleně. Vesnice je tvořena v drtivé většině přízemními domy. Patrové domy jsou zde jen dva. Je to budova obecního úřadu a dům č. p. 26. Úherce nemají kostel, ani jinou dominantní budovu.

Z leteckého snímku je patrné, že Úherce vznikly zcela jednoduše jako ulicový typ vesnice, prostým obestavením silnice. Zástavba je typicky venkovská. Pěkně působí ta skutečnost, že domy byly stavěny převážně historickým způsobem zástavby, a to se štítí do ulice a hřebeny střech kolmo k ulici. Od soustředěné zástavby je odtrženo samostatně několik domů, proti proudu potoka, v místech bývalého mlýna. Ve středu obce se vozovka rozšiřuje a vytváří tak malou návěs. V těsné vzdálenosti od ní leží vodní nádrž, která vytváří druhý urbanistický prostor. Oba jsou ze severu zakončeny zástavbou na zvedajícím se svahu, což podtrhuje dojem z těchto prostorů. Celková zástavba vytváří řadu zajímavých zákoutí. Malebnost obce je podtržena i tou skutečností, že střechy jednotlivých budov jsou v naprosté většině pokryty taškami v jednotné hnědočervené barvě.

O Úhercích je možno konstatovat, že se jedná o typickou malebnou staročeskou vesnici, kde byla zachována původní zástavba ještě z 18. a 19. století. Svědčí o tom i ta skutečnost, že naprostá většina budov má zabudovány velké kamenné kvádry v nárožích. Navíc tato zástavba nebyla narušena novými rodinnými domy z doby po 2. světové válce.

C o víme o historii Úherců ...

Lidské osídlování v katastru obce zapadá hluboko do historie Evropy. V místech bývalé cihelny bylo odkryto pohřebiště, které bylo archeologicky zkoumáno. Jeden z hrobů byl zařazen do doby Merovejské a ostatní do doby prvních počátků křesťanství. Jde tedy o druhou polovinu 5. století, do počátků Francké říše, plynule navazující na období stěhování národů.

Úherce jsou prastarou vesničkou a zařazují se k nejstarším českým osadám. Její název patří do stejné skupiny jako Chorvatce nebo Poláky. Název připomíná skutečnost, že přemyslovská knížata ve svých výbojích zajímala větší množství příslušníků uvedených národů a usazovala je na svých územích. Název obce je odvozen z dob válek s Uhry, kteří se zde po zajetí zabydleli.

Nejstarší písemná zmínka o obci je z období kolem roku 1088, kdy král Vratislav daroval obec kostelu na Vyšehradě. Další záznam je z roku 1186, ve kterém se dozvídáme, že Úherce patřily benediktinskému klášteru v Kladrubech, který zde měl vinici s pěti vinaři.

Historicky zajímavý je údaj hovořící nejen o vlastnických změnách, a který, cituji: „Na začátku 13. století, asi kolem roku 1222, měl jakýsi pan Diviš polovici Uhrec. Po jeho smrti spadla tato polovice na krále. Po nějakém čase prosil probošt a konvent kláštera Doksanského krále o tuto polovici a dostali ji. Zatím druhá polovice patřila klášteru Kladrubskému. Klášter Doksanský v tísní prodal svou polovici jakému si pánu Něchovi. Ten byl tak zlým sousedem kláštera Kladrubského, že opat a konvent prosili krále, aby je osvobodil od tohoto muže, který běře co neštěpil a žne co nesil. Pro jeho nájezdy nemohl klášter pole ani osévat, ani vzdělávat i neměl tudíž z držby své nižádného užítku. I vzal král 60 hřiven od kláštera Kladrubského a přinutil Něcha, aby tuto ves prodal.“

Po této historické události připadly Úherce opět jako celek klášteru Kladrubskému, kterému patřily až do roku 1239. Od tohoto roku není o obci žádných zpráv a další záznam je až z roku 1300, kde jsou Úherce uvedeny v majetku pána Habarta ze Žerotína, který je zastavil spolu s Vrbičany pro dluh 300 hřiven pánu Hynkovi z Dubé. O pánu Hynkovi z Dubé se ví, že byl zakladatelem kláštera v Panenském Týnci. Od něho Úherce koupil mělnický probošt Oldřich. Kdy přesně však není známo.

Následný záznam o obci je až z 21. října 1385, kdy bratři ze Žerotína prodali Úherce se štěpnicí a rybníkem klášteru Týneckému a další záznam ze 6. srpna 1385 hovoří o tom, že bratři Plichta Habeš a Harant z Žerotína vyměňují s abatýší Eliškou kláštera Týneckého - cituji: za dědiny v Libčevsi 18 kop 21 grošů platu na dědinách v Uhercích.

Další údaj je z roku 1490, kdy od Žerotínů kupují Úherce bratři Jan, Mikuláš a Bohuslav Hesistenští z Lobkovic a následný záznam ukazuje, že po určitou dobu vlastnil obec klášter sv. Prokopa na Sázavě. Jde o datumově přesný záznam ze 6. dubna 1501, který cituji: „Jen z povolení Vladislava uděleného Jindřichovi z Hradce, nejvyššímu komorníkovi království Českého, aby směl vyplatiti ze zápisu Uherce, ves kláštera Sázavského, a držet ji s dědici mužského pohlaví, nejsa ani od krále a budoucích králů splacován leč, od opata a konventu kláštera nadepsaného.“

Jak se další vlastnictví obce měnilo, není známo, ale od roku 1600 až do roku 1710 měl Úherce ve svém vlastnictví klášter Týnecký, který zde měl 20 poddaných a to jednoho mlynáře a 19 majitelů gruntů. Historik Fr. Štědrý vyhledal všechny majitele v tomto období. V současné době se podařilo odhalit jen několik gruntů pod dnešními popisnými čísly.

V roce 1624 byl mlynářem Havel Vlk a v roce 1673 to byl Jan Čermák, který přišel odněkud z Moravy a poddal se člověčenství abatýši a konventu.

Druhý statek s jedním lánem¹) polí měl v roce 1599 Šimon Bažant, v roce 1615 Jan Filípek neb Doušovic, 1617 pak Vít Mazač, v roce 1624 Havel Vlk, mlynář, 1628 Kašpar Novák, 1674 Václav Švambera, 1688 Jiří Sadílek, 1705 Kašpar Lukášek a v roce 1715 Jan Lukášek.

Třetí grunt koupil za 215 kop²) před rokem 1600 Kryštof Řezník a po něm v roce 1604 vlastnil tento grunt Jíra Krčmář. V roce 1616 Jakub Zajiček, který ho v roce 1617 směnil s Vitem Pešíkem. V roce 1630 zde byl Jan Pešík, 1632 Ondřej Kutina, 1671 Martin Vilhelm jinak Šlik, který tento grunt prodal za 110 kop Matěji Enochovi. V letech 1701-10 zde byl Ondřej Kundela a 1712-15 Václav Husák.

Čtvrtý grunt roku 1578 prodal Mates Štěpán Řihovi Šermanovi, židovi. V letech 1606-17 zde byl Vít Šermer, žid, který tento grunt prodal Matěji Novákovi. V roce 1619 zde byl Řehoř Novák a v letech 1694-1715 Václav Vořech.

¹ Poznámka autora: 1 lán se rovná 60ti korcům (strychům) je přibližně 17,27 ha
1 korec (strych) je 2 877 m²

² Poznámka autora: kopa = 60 grošů českých

Pátý grunt Faulpetrovský koupil v roce 1599 Václav Jeník za 130 kop. V roce 1609 zde byl Matěj Jeník, 1622 Jan Knotek, 1630 Ondřej Kutina, 1655 Adam Straka, 1659 Martin Vilhelm jinak Šlik, 1670 Jakub Kalimach a v roce 1705 Josef Štros.

Šestý grunt směnili Valenta Litavský s Ondřejem Srbem. V roce 1617 vlastnil tento grunt Vít Šermar, žid, 1666 Václav Židek, 1678-1705 Matouš Červený. Pole od tohoto gruntu dávají se jinému a jen poustka a nějaký strych polí se mu nechává.

K sedmému gruntu patřilo $\frac{3}{4}$ lánů. Kryštof Fryc ho prodal Vítovi Pešíkovi a ten jej v roce 1617 směnili s Jakubem Zajičkem. V roce 1621 zde byl Jan Novák, po něm Řiha Tětiva a v roce 1655 Jan Tětiva syn jeho. V roce 1669 Jan Votruba, 1687 Václav Vořech a po něm v roce 1693 Ondřej Janda.

Osmý grunt koupil Ondřej Dvořák za 225 kop od Řehoře Suchého. V roce 1655 tento grunt koupil Matěj Lochman za 90 kop. V roce 1666 byl majitelem Václav Srb, 1674 Václav Jirásek a v roce 1708 Jiří Jirásek.

Z devátého gruntu v roce 1592 prodal Matouš Hrůza $\frac{3}{4}$ Fenclovi Teicherovi za 190 kop. Od roku 1616 byl veden jako vlastník Adam Teichr. Roku 1625 byl puřlán odprodán a zůstal jen čtvrtlán. Od roku 1626 vlastnil grunt Jíra Hudec, 1631 Matěj Šafář, 1655 Bartoň Hudeček, 1663 Václav Piskač, 1665 Jan Krejčí, 1671 Jan Němec, 1675 Jan Arnořt, 1678 Šimon Suk a v roce 1705 Jiří Suk.

Desátý grunt vlastnil v roce 1589 Eliáš Tkadlec, 1652 Martin Lukášek, 1674 Adam Šteinbrecher a $\frac{3}{4}$ lánů Kařpar Lukášek a od roku 1714 jeho vdova.

Jedenáctý grunt, ke kterému patřil jeden lán polí koupil v roce 1617 Havel Vořech od Michala Houšky. V roce 1650 jej koupil za 130 kop Matěj Fuxa. Od roku 1693 zde byl Jiří Fuxa a v letech 1700-15 Matěj Švambera.

Dvanáctý grunt s jedním lánem získal po Ondřeji Zábranském v roce 1608 Jiří Hladký z Vrbna. V roce 1638 jej koupil Martin Straka za 320 kop. V roce 1652 koupil grunt Matěj Černý od Adama Ševce za 200 kop. V roce 1671 vlastnil grunt Pavel Suchý, 1674 Tomáš Černý, 1681 Václav Vořech. V letech 1690-1704 Jíra Písecký a v roce 1715 František Toman.

Třináctý grunt, ke kterému patřilo $3\frac{1}{2}$ čtvrti lánů, měl Hošek Urban. V roce 1622 pak Karel Pekař, 1649 Matěj Fuxa, rychtář, 1652 Ondřej Vořech, 1654 Jan Novotný jinak Meloušek, 1669 Jan Novotný jinak Červenka, 1674 Kryštof Steinbrecher z Týnce směnou, 1688 Pavel Macek a v letech 1700-15 Vavřinec Macek. Grunt byl původně kouspen za 200 kop, v roce 1650 za 124 kop a v roce 1650 za 100 kop.

Čtrnáctý grunt prodal Ondřej Váňa za 500 kop Matěji Mackovi. V roce 1624 vlastnil grunt Vavřinec Macek. V roce 1655 se gruntu ujal Pavel Macek za 100 kop. V letech 1690-1704 vlastnil grunt Jakub Macek a 1705 Václav Zima.

Patnáctý grunt koupil v roce 1580 Jakub Hercík za 300 kop od Bartoně Deimla. V roce 1625 vlastnil grunt Šimon Deiml, 1654 Martin Vilhelm, který ho koupil za 130 kop. V roce 1659 vlastnil tento grunt Štěpán Holý a v letech 1661-1715 Matěj Holý.

Šestnáctý grunt získal Matyáš Matule v roce 1577 za 300 kop a Václav Horaň v roce 1606 za 500 kop. V roce 1608 byl zapsán jako vlastník Michal Lukášek, v roce 1626 Šimon Klouček z Týnce, v letech 1677-1704 Martin Mildorfer a v letech 1703-1715 Jakub Mildorfer.

Sedmnáctý grunt vlastnil Bartoň Dvořák. V roce 1626 Jan Voják, 1636 Jakub Voják. V roce 1651 grunt vyhořel. V roce 1671 byl zapsán jako vlastník Jan Jiřík, 1681 Jakub Burián, v letech 1699-1715 Jan Sadílek. Před ohněm měl grunt cenu 200 kop, po ohni 100 kop.

K osmnáctému gruntu patřil puřlán a v roce 1588 jej koupil za 70 kop Mikuláš Kulhánek a v roce 1653 Matouš Vořech za 45 kop. V letech 1693-1715 vlastnil grunt Jan Vořech.

Devatenáctý grunt směnil Kašpar Novák s Janem Doušou. V roce 1655 byl vlastníkem Jiřík Lukášů, 1681 Jan Lukášů a v letech 1700-15 Václav Formánek.

Dvacátý grunt, po otci zaplacený získal v roce 1578 Václav Jeník. V roce 1631 Václav Jeník, jeho syn, v roce 1649 Jakub Filip a v letech 1674-1715 Matěj Bercha.

S polečenské dění v obci

Z oblasti správy obce známe některá jména rychtářů, starostů a předsedů. Víme, že v 17tém století zde působili jako rychtáři v roce 1649 – Matěj Fuxa, 1665 – Jakub Filip, 1674 – Pavel Macek, 1682 – Matěj Bercha, 1684 – Václav Jeník, 1685 – Matěj Bercha, 1687 – Kašpar Lukášek, 1690 – Pavel Suk a v roce 1696 Pavel Bercha. V roce 1925 byl starostou v obci Heroun František a po něm Lanc Bohumil a Šalamoun Antonín. Do roku 1942 byl starostou Janda Josef. V tomto roce byl obecní úřad zrušen a z nařízení Okresního úřadu Louny byla ustavena správní komise a její předsedou se stal Lanc Bohumil st. V roce 1945 se stal předsedou místního národního výboru Janda Josef a po něm Srb František. V roce 1960 došlo ke správnímu sloučení obcí Panenský Týnec, Žerotín a Úherce a tento stav byl ukončen na podzim roku 1990, kdy byl ustaven Obecní úřad Úherce a jeho prvním starostou se stal Charvát Václav. Po jeho smrti v roce 2001 je starostkou obce Snopová Věra.

Ohledně různých spolků a organizací víme, že v roce 1923 byl v obci založen sbor dobrovolných hasičů, který vykazuje aktivní činnost i v současnosti. V roce 1925 v obci vykazovala činnost domovina, republikánská strana, zemědělská jednota a řepářská jednota. Od roku 1932 byla zaznamenána i činnost honebního spolku. Po roce 1948 byla v obci založena komunistická strana a jejím předsedou byl Pohl Miroslav. Od roku 1998 nejsou, mimo sbor dobrovolných hasičů, žádné organizace v obci registrovány.

Založení sboru dobrovolných hasičů

Založení sboru předcházela výzva župního velitele župy Lounské pana Hynka Nejedlého ze dne 4. 12. 1922. Výzva měla značný ohlas u příznivců hasičů, kteří se sešli v hostinci u pana Herouna Fr. dne 8. 12. 1922 a byl zde zvolen prozatímní výbor ve složení Kalík Jan krejčí, Šalamoun Antonín syn rolníka, Jirásek František strojník a Macek Vladimír rolník. Na výzvu prozatímního výboru se do 23. prosince přihlásilo 19 členů.

Ustavující valná hromada se konala 31. prosince 1922. Starostou sboru se stal Cihlář František, velitelem Kalík Jan, náměstkem velitele Cihlář Oldřich, členy výboru Kučera František, Jirásek František, Erlich Václav a Macek Vladimír. Za revizory účtů byli zvoleni Kučera Vlastimil, Šalamoun Antonín a Lanc Bohumil.

Rozhodující bylo, jak zajistit prostředky pro činnost sboru. Proto bylo dohodnuto získávat tyto prostředky placením členských příspěvků, uspořádáním sbírky mezi občany a ze zisků pořádaných akcí, zejména plesů, zábav a slavností. První ples se konal dne 20. ledna 1923. Vstupné bylo pro pány 9,- Kč a pro dámy 6,- Kč. Výtěžek z plesu činil 350,- Kč. Na začátku své činnosti měl sbor z výše uvedených zdrojů pokladní hotovost 1.560,- Kč a prvním výdajem bylo zhotovení sborového razítka v ceně 48,70 Kč.

Vzhledem k tomu, že od samotného založení sboru byly pečlivě vedeny zápisy, můžeme dnes odhalovat obrovské a obětavé úsilí členů sboru i občanů obce k získávání prostředků pro činnost sboru. Šlo zejména o pracovní oblečení, stejnokroje, hasičskou stříkačku, pracovní nástroje a ochranné pomůcky a zajištění hasičské zbrojnice s vybavením. Již 9. září 1923 na slavnosti, kterou nazývali Základní slavnost, byla občanům obce odhalena zakoupená stříkačka od firmy Stratílek Vysoké Mýto, s nápisem Úherce 1923, v ceně 21.000 Kč.

Vedle pravidelně konaných cvičení byla prvním opravdovým zásahem sboru likvidace požáru vypuklého dne 23. ledna 1925 v domě Husáka Františka č. p. 16. Oheň byl lokalizován a tím byl zachráněn sousedící dům pana Ivana Jiráka. V roce 1927 měl sbor vlastní boudu, která sloužila jako hasičský sklad. V roce 1929 byla zakoupena nová motorová stříkačka opět od fy. Stratílek Vysoké Mýto a spolu s ní byla cena veškerého inventáře sboru 55.009,- Kč.

Velkým vyznamenáním pro zdejší sbor bylo rozhodnutí hasičské župy Lounské uspořádat v Úhercích okrskové cvičení. Cvičení se konalo 22. června 1930. Úherečtí k němu přistoupili velkoryse. Jen za hudbu pana Chocholy z Telců zaplatili 1.600,- Kč a navíc pro hudebníky 16 obědů se 100 sklenicemi piva a 9 večeří s 36ti sklenicemi piva. Přesto činil celkový zisk z tohoto cvičení pro sbor 2.284,- Kč.

Dne 7. března 1937 se konala slavnostní schůze k 15. výročí založení sboru. Ze zápisu z této schůze se dovídáme, že se sbor za uplynulých patnáct let účastnil pětadvaceti okresních a župních cvičení, třiatřicetkrát doprovodu při pohřbech ve slavnostních uniformách, uspořádal 4 domácí slavnosti, 14 plesů, 1 karneval a 62 ostatních zábav, 24 divadelních představení a každoročně pálení M. J. Husa. Sbor uspořádal 15 valných hromad, 37 výborových schůzí a 191 členských schůzí. Celkový příjem činil 125.362,40 Kč a výdaje byly podobné. Sbor měl v tu dobu na hotovosti 400,- Kč a na knížkách 1.840,- Kč. Ve sboru se od založení vystřídalo celkem 47 členů a tehdejší stav činil 19 členů činných a 52 přispívajících. Sbor měl v inventáři motorovou stříkačku, 6 m savic, 1 sací koš a dva poboční, 300 m hadic, 3 proudnice, 6 hubic, 2 žebříky, 1 stříkačku Berlovku, naviják a v drobném inventáři bidla na sušení hadic, kolo štěstí, basu a smyčec, vývěsní tabuli, 35 židlí, 1 stolek, jeviště s trojí proměnou, harcovku, povelku, samaritánský plášť, tašku a odznak, 3 okenní háky, 2 čepice pro muže, 3 vycházkové blůzy, 3 smyčky, 14 sekyr, 13 přilbic, 14 služebních obleků, 6 obrázků a různé knihy.

V roce 1947 byl starostou sboru Jirát Emil, jednatelem Lanc Bohumil a sbormistrem Macek Vladimír. V roce 1951 se stal předsedou výboru místní jednoty Československého svazu hasičů v Úhercích František Psika a v roce 1952 Horník Josef. Jednatelem byl Suk František. V tomto roce se začalo s opravou hasičské zbrojnice. Opravit a instalovat elektrické vedení si vzal na starost pan Bušek František.

V roce 1962 byl předsedou Erlich Josef, velitelem Erlich Václav a jednatelem Vít Josef. V roce 1966 byla provedena oprava střechy požární zbrojnice. V roce 1971 se stal předsedou Lanc Bohumil, velitelem Snop Vojtěch, jednatelem Suk Stanislav a hospodářem Dundr Václav. V roce 1973 požární sbor získal novou stříkačku a v roce 1974 byla dokončena hasičská zbrojnice i s vnějšími úpravami. Hasičský sbor se v této době významně podílel na úpravě vesnice a veřejných prostranství. Vydělával si zejména sběrem starého železa a pořádáním zábav. S nástupem velitele Vojtěcha Snopa podstatně vzrostla preventivní činnost prohlídkami domů a pracovišť objektů JZD. Organizovaly se oblíbené zájezdy po republice. Požární sbor úspěšně zasáhl při požáru sokolovny v Panenském Týnci dne 16. 1. 1977, zasahoval při požáru v obci Kokovice v roce 1982 a u požáru obytné chaty Oldřicha Kodeta v Panenském Týnci v roce 1984.

Členové hasičského sboru svoji brigádnickou pomocí ve značné míře pomáhali jednotnému zemědělskému družstvu v místě. Ve spolupráci s občanským výborem měli rozhodující zásluhu na vybudování kanalizace a zejména při přestavbě vodní nádrže a úpravě jejího okolí. Tato stavba byla dokončena v roce 1978. O vysoce aktivní činnost členů sboru se opírá obecní úřad i v současnosti, zejména při úpravách veřejného prostranství obce a při tradičních oslavách pálení čarodějnic.

O *chotnická činnost.*

Stejně tak jako jinde, v dobách kdy ještě neexistovala v našich krajích televize, se lidé bavili sami. V obci Úherce se v třicátých letech dvacátého století této role ujal sbor dobrovolných hasičů. Navíc hasiči plnili tento úkol také proto, aby získali prostředky pro svoji činnost. Za počátek ochotnické činnosti v obci lze považovat uspořádání humoristického večírku dne 10. června 1923. Čistý výnos z večírku byl 611,30 Kč a připadl do hasičské pokladny.

Po tomto prvním osmělení došlo k nákupu kupletů v ceně 32,- Kč a od sokolů v Klobukách zakoupili hasiči jeviště za 1000,-Kč, které bylo ihned postaveno v hostinci u Macků. První divadelní představení se konalo v hostinci u Herounů v rámci masopustní zábavy dne 4. března 1924. Jednalo se o jednoaktovku a kuplety. Další divadelní představení se konalo již 18. května 1924, tentokrát v hostinci u Macků. Vstupné činilo pro první místa 5,- Kč, pro druhé místo 4,- Kč a k stání 3,- Kč. U pokladny byli Jirát Emil a Erlich Antonín. Požární hotovost drželi Kalík J. a Lanc B. Čistý výtěžek z představení činil 136,70 Kč.

Dne 11. května 1926 byl v rámci sboru dobrovolných hasičů založen ochotnický kroužek, do kterého se přihlásilo 11 členů. Režii byl pověřen pan učitel Buřt Antonín, jeho náhradníkem Kučera František a správcem jeviště Šalamoun Antonín. V roce 1935 vedl režii učitel Fořt Václav a v roce 1940 Šalamoun Antonín. Po celou dobu hrál kroužek pravidelně několik her ročně. Z názvů her se nám podařilo zjistit pouze dvě. V dubnu 1936 to byla hra s názvem „Poslední muž“ a v dubnu roku 1940 „Vítězství fořta Meruzalky“. Po konci druhé světové války činnost kroužku zanikla.

H *udební kroužek*

Stejně jako u ochotnického, započala činnost hudebního kroužku v rámci sboru dobrovolných hasičů. První zmínka je ze zápisu z výborové schůze konané dne 22. 3. 1925, kde bylo rozhodnuto o zakoupení basy v ceně 1.000,- Kč pro hudební kroužek a na příští schůzi dne 31. 3. 1925 i schválení nákupu smyčce na basu v ceně 95,- Kč. Založený hudební kroužek vystoupil poprvé již při taneční zábavě konané dne 26. dubna 1925. Od počátku roku 1926 hrála občas místní kapela na pořádaných zábavách a vždy při pohřbech. Kapelníkem v této době byl Václav Polanecký. V roce 1936 měla kapela 8 mužů. Hrála na oslavě konce masopustu za 250,- Kč a tři sklenice piva na osobu. V roce 1937 vedl kapelu pan Malec.

Honební spolek

O tomto spolku víme, že v obci existoval a vykazoval aktivní činnost, zejména v období podzimních honů. Jediná zmínka o tomto spolku je z roku 1932, kdy spolek věnoval jako dar 1.000,- Kč sboru dobrovolných hasičů. V současnosti tento spolek splynul s mysliveckým sdružením působícím v Panenském Týnci.

Práce a řemesla

Nejstarší záznam o pracovní činnosti v obci je z roku 1186. Je zde doloženo pěstování vína. Záznam hovoří o pěti vinařích a to Žaboňovi, Strážovi, Nemírovi, Štěpatovi, Holcovi a o štěpaři Lovatovi, bečváři Kanišovi a o dvou tesařích Chvalovi a Týřenovi. Ze záznamu z roku 1385 víme o ovocné školce.

Od konce 16tého století až do roku 1715 je zaznamenána existence mlýna a 19ti statků s výše uvedenými vlastníky. V roce 1845 je v záznamu uváděn vrchnostenský dvůr s mlýnem, ovčín a krčma. Dále víme, že na přelomu 19tého a 20tého století v obci fungovala cihelna a lom pískovcového kamene.

Záznam z roku 1925 ukazuje na to, že v obci byly dva hostince a to Herounův a Mackův, mlýn Fr. Štulíka, kovář Jan Kučera, zahradník Čeněk Čermák, krejčí J. Kalík, mláčení parním strojem Fr. Jirásek, švadlena Alžběta Rubešová, hokynář Fr. Robek, sadař Fr. Malec, obchod smíšeným zbožím Fr. Andrt a trafika Fr. Heroun. Ze zemědělců tu byli Karel Bubeníček, majitel zbytkového statku, který byl v té době právě v parcelaci, Josef Husák č. p. 3, Josef Franc č. p. 15, František Husák č. p. 16, František Cihlář č. p. 25, Vladimír Macek č. p. 26, Josef Suk č. p. 28, Bohumil Lanc č. p. 30, Josef Šalamoun č. p. 31, Josef Bercha č. p. 32, František Štulík č. p. 33, Václav Zíma č. p. 36, Petr Vít č. p. 44, Václav Matějčík č. p. 45, Vlastimil Kučera č. p. 48, František Janda a Emil Jirát č. p. 56 a Antonín Malec č. p. 60.

Historicky zajímavý statistický údaj je z roku 1930. Tehdy se v Úhercích chovalo 182 kusů hovězího dobytka, 145 vepřů a 35 koz. Na 7300 arech se pěstoval ječmen, na 6200 arech cukrovka a na 6800 arech píce. Na katastru obce rostlo 1381 švestek a 460 jabloní. Úherečtí vypili 286 hl piva a prokouřili 23000,- Kč.

V obci se ve zvýšené míře sušily švestky a ještě dnes jsou vidět zbytky sušáren v obydlích současných majitelů a to u Martina France č. p. 15, Václava Louckého č. p. 26, Jaroslavy Kosové č. p. 23, Karla Šípka č. p. 3, Zbyňka Plzáka č. p. 37 a Hany Vavruškové č. p. 50. Obec měla svého bubeníka Františka Husáka a místního strážníka Františka Suka, který zde sloužil až do roku 1948.

V místní jednotřídní škole se vystřídali učitelé, Ladislav Běhounek, bratr Fr. Běhounka, známého z výpravy Mobileho k severnímu pólu, Buřt Antonín, Fořt Václav, Bába Jindřich, Krauskopf, Procházka František, Hradilová a do roku 1952 jako poslední Svoboda Josef. V tomto roce byla činnost zdejší školy ukončena.

Po druhé světové válce víme, že zde působila jako švadlena paní Eliška Srbová, František Psika truhlář, František Jirásek kolář, Suk Václav a Kučera Vlastimil kováři, Suk Stanislav a Malec Antonín krejčí. Hokynářství zde měl až do roku 1952 Alois Řezníček. Od tohoto roku převzalo tuto činnost družstvo Jednota. Herounův hostinec zanikl a hostinec U Macků zde byl až do smrti pana Macka do roku 1993.

Po roce 1993, kdy zaniklo zdejší jednotné zemědělské družstvo, a restituenti pronajali své pozemky Agrodružstvu Hříškov, je jediným, kdo se zabývá zemědělskou výrobou až do současnosti, pan Ekrt Josef ml. Taktéž jediným řemeslníkem v obci, a to elektrikářem, byl až do své smrti 4. 11. 2001 pan Václav Charvát. Po vzniku obecního úřadu tj. 1990 pracovaly jako zaměstnanci úřadu práce, na veřejně prospěšných pracích v obci, postupně Miluše Charvátová, Marie Suková, Vlasta Procházková, Dagmar Frydryšková, Ladislava Dundrová a Renata Lancová, což se výrazně projevovalo na zkrášlování obce. Na základě vyhlášky jim tato pracovní činnost byla znemožněna a tak občané, v pracovním věku, odjíždějí za prací jinam, nebo jsou nezaměstnaní.

Založení jednotného zemědělského družstva

K založení družstva došlo v roce 1950. Zakládajícími členy byly Jiráček Emil, Janda Josef, Jiráček Josef, Prošek Josef, Lanc Bohumil, Šalamoun Antonín, Macek Vladimír, Bubeníček Břetislav, Polanecká Marie, Cihlářová Karolína, Landová Anna, Řezníčková Anna a Kučera Zdeněk. Předsedou družstva se stal Janda Josef. Ostatní členové přistoupili v druhé etapě do roku 1960. Jediným zemědělcem v obci, který odmítl do družstva vstoupit, byl Miroslav Erich. Ten se v roce 1952 odstěhoval z obce.

Družstvo hospodařilo na 330 ha. Ke své činnosti využívalo zejména objekt č. p. 1 u Bubeníčků, kde byla kancelář družstva a skladoval se zde i strojní park. Dále zde byly, chlév s dojnícemi a 2 slepičárny. Dále objekt č. p. 32, kde se chlév z počátku využíval pro ustájení dojníc a později jako konírna a odchovna mladého skotu. Dále zde byla kovárna, truhlárna a stodoly k uskladnění sena a slámy. V objektu č. p. 31 byl chován mladý skot. V objektu č. p. 26 byl vepřín a pro tento chov byla upravena i stodola. V objektu č. p. 30 byla původně konírna, která byla později převedena do objektu statku č. p. 32. Krátce byl pro chov mladého skotu využíván i objekt č. p. 12.

V roce 1960 se místní družstvo sloučilo s družstvem Žerotína a Panenského Týnce pod názvem JZD Klas Panenský Týnec a hospodařilo již na výměře kolem 1000 ha. V roce 1980 došlo ke sloučení JZD Klas s JZD Hříškov pod názvem JZD 3. pětiletka. Činnost družstvo ukončilo v roce 1993.

Informace o objektech v katastru obce

Kaple Neposkvrněného početí Panny Marie

Kaple se nachází ve středu obce. Její stáří se datuje do první poloviny 18tého století. Je to barokní stavba, čtvercového tvaru, bez zevního členění, s masivními půlkruhovými dveřmi a zvoničkou. Kaple má uvnitř čtvercovou křížovou klenbu s hřebínky a konzolami. Součástí kaple je socha Panny Marie, stejného stáří jako kaple, a zvon. Oba tyto historické památky jsou v současnosti uschovány a chráněny tak proti případné krádeži.

V roce 2000 provedl pan Pešek z č. p. 27 celkovou opravu fasády a vyměnil nové vstupní dveře.

Historický záznam bývá často příliš strohý (poznámka Věry Snopové)

V Úhercích jsem se narodila a žiji zde celý život. Vzpomínám si, že na kapličku jsme jako děti pohlížely jen jako na dobrý strategický bod na hraní. Nepamatuji se, že by lidé v Úhercích byli zbožní anebo, že by se konal v kapli nějaký náboženský obřad.

Když bylo do Úherec zavedeno autobusové spojení, byla přistavěna ke kapličce dřevěná autobusová čekárna, která časem sloužila ke všemu možnému a spolu s kapličkou chátrala. Po roce 1990 se opět obec stala samostatnou a měla svůj obecní úřad. Tehdy se dřevěná čekárna od kapličky odstranila. Popud k tomu dala kritika redaktora okresních novin.

Tehdejší místostarosta pan ing. Jar. Tůma alespoň kapličku na své náklady nabítil a upravil, protože obec měla peněz málo.

Jako občanka obce jsem ráda, že u kapličky má chalupu pan Miroslav Pešek s rodinou, který začal nejprve upravovat okolí kapličky a poté dobrovolně kapličku opravovat. Toto dělal po víkendech skoro dva roky. Obec přispěla pouze na materiál a sice: tašky a latě částkou 14 593 Kč, stav. mater. 1 513 Kč a nové dveře v částce 20 321 Kč.

Po opravě vnějšku začala renovace vnitřku, kde hlavní zásluhu odvedla paní Hana Pešková za spolupráce paní Naušové, též chalupářky. Krásně zrestaurovaly oltář, ušily nový přehoz na oltář, opravily stojan na bibli a ostatní inventář, který se v kapli nachází. Jako krásný dar k otevření kaple, které se konalo 12. září, dostala obec od chalupáře pana Karla Hrubína kopii, sošku Panny Marie. Okolí kapličky je pýcha obce a to udržuje a vylepšuje paní Hana Pešková.

Jako starostka obce musím i jménem všech občanů poděkovat. Kaplička a její okolí je nejhezčí částí obce.

Kaplička

Nachází se v ohybu silnice, směrem k Panenskému Týnci, přibližně 200 m, od kraje obce. O její historii nevíme v současnosti nic. V roce 1988 byla opravena. Opravu provedl pan Bubeníček Břetislav a Rubeš Václav.

Pomník padlých

Pomník byl vystavěn na počest obětí 1. Světové války, kterými byli Čermák Josef, Lukšík Emanuel, Macek Jaroslav, Suk Josef, Suk Josef, Suk Karel, Lukeš František, Štulík Vladimír, Štulík Václav, Švácha Václav, Vykouk Václav, Vykouk Antonín a Verner Antonín.

O postavení pomníku bylo rozhodnuto v roce 1926. Celé akce se ujal místní hasičský sbor. V obci byla zorganizována sbírka. Na schůzi výboru sboru dobrovolných hasičů konané dne 31. 7. 1926 bylo rozhodnuto, že postavení pomníku padlých zajistí sbor sám. Byl schválen výbor v čele s Antonínem Buřtem, pokladníkem Jaroslavem Erlichem, jednatelem Antonínem Šalamounem a členy Václavem Stuchlým, Jaroslavem Malcem, Emilem Jirátem a Františkem Cihlářem. Hasiči věnovali jako dar 900,- Kč a místní hudební kroužek 100,- Kč. Odhalení pomníku bylo 1. 7. 1928.

Po 2. Světové válce byl pomník doplněn o desku s oběťmi okupace,. Byli to Božena Patčová, Bedřich Patč a Antonín Erlich, kteří byli popraveni dne 24. 11. 1944. Zedř stavěl Henzl Václav a okrasné stromy kolem pomníku sázal Ekrt Josef st. V roce 2001 byla provedena oprava pomníku firmou Šrajer z Pálče, která stála 19.000 Kč.

Na Hrádku

Jde o místo na vrcholu terénního hřebene, jižně od středu obce. Místo je obestřeno pověstmi a v kronice uvádíme tuto oblast v katastru obce jen proto, že zde v 80tých letech, při hlubokých orbách, byly vyorány velké přesně opracované kamenné bloky.

Stará cihelna

Nachází se jižně, přibližně 800 m, od středu obce. Bylo zde odkryto pohřebiště z pátého století. Pracovní činnost zde byla ukončena na počátku 20tého století. V současnosti jsou zde jen rozvaliny.

Lom pískovcového kamene

Místo lomu je na úbočí severního svahu, směrem k Panenskému Týnci, přibližně 500 m od středu obce. Pracovní činnost zde byla ukončena na počátku 20tého století. Vylámané bloky kamene se opracovávaly pilou (kaprem). V minulosti byl lom zavezen černou skládkou.

Stará formanská krčma

Jde o prastarý objekt, který stál ve středu dvora bývalého Berchova statku, dnes č. p. 32. Krčma měla dvě místnosti, terasu se schodištěm a chlév. O její starobylosti svědčil i způsob stavby. Šlo o kombinaci kamenné a srubové stavby. Stropy byly vytvořeny z dřevěných tyčí propletených slámou a opatřeny jílovou mazanicí. Na počátku 20. století byl chlév využíván jako vepřín a budova jako sklad umělých hnojiv a krmiva. Na přelomu 80. let 20. století byla budova pro naprostou devastaci zbourána.